

Beograd, 8. april 2026. godine

Ograničavanje učešća javnosti u procesima donošenja propisa ugrožava proces evropskih integracija Srbije

U poslednje dve nedelje nadležna ministarstva otvorila su javne rasprave o nacrtima četiri zakona u oblastima obuhvaćenim pregovaračkim poglavljima 23 i 24. Reč je o izmenama i dopunama Porodičnog zakona, kao i o tri nova zakona: Zakonu o oružju i municiji, Zakonu o unutrašnjim poslovima i Zakonu o obradi podataka o ličnosti u oblasti unutrašnjih poslova.

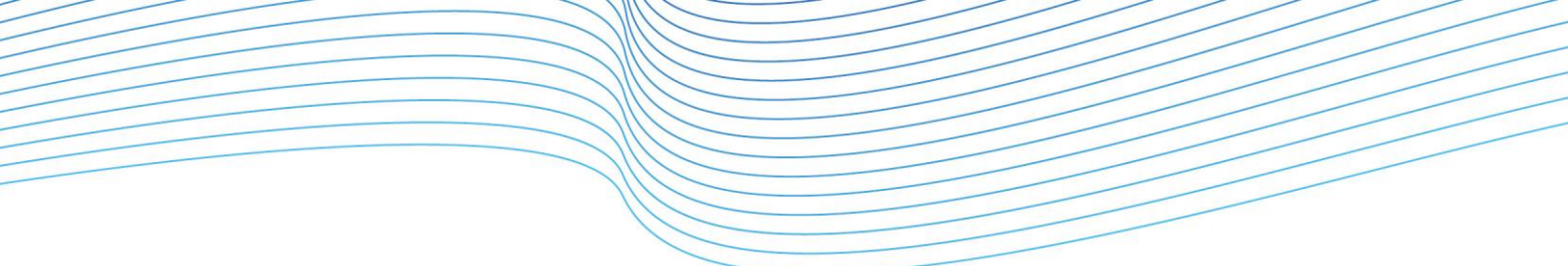
U vezi sa sprovođenjem ovih javnih rasprava, radne grupe Nacionalnog konventa o Evropskoj uniji (NKEU) za poglavlja 23 i 24 uočile su više ključnih problema koji ukazuju na to da je namera nadležnih institucija da formalno ispune minimalne proceduralne zahteve, uz istovremeno ograničavanje mogućnosti javnosti da suštinski utiče na predložena zakonska rešenja. Dodatno zabrinjava činjenica da je ovakav način postupanja institucija postao uobičajena praksa tokom prethodnih godina.

NKEU smatra neprihvatljivim ovakav način sprovođenja javnih rasprava o zakonima od izuzetnog značaja za građane, ali i za proces evropskih integracija Srbije, čime se suštinski obesmišljava učešće zainteresovane javnosti. Konvent poziva nadležne institucije da okončaju ovu lošu praksu i obezbede transparentan, inkluzivan i suštinski kvalitetan proces javnih rasprava, koji će omogućiti puno učešće stručne i šire javnosti i doprineti donošenju održivih i usklađenih zakonskih rešenja. Dodatno, NKEU poziva i Evropsku komisiju da posebnu pažnju posveti oceni kvaliteta procesa u okviru kojih se usvajaju predložena rešenja.

Pre svega, javnost nije adekvatno obaveštena o početku javnih rasprava, osim objavljivanja dokumenata u posebnim rubrikama na sajtovima nadležnih ministarstava i na portalu e-Konsultacije, dok su okrugli stolovi organizovani su već od prvog dana javne rasprave, čime je zainteresovanim stranama onemogućeno da se pripreme i daju kvalitetan doprinos. Takođe, javne rasprave su pokrenute na kraju radne nedelje i obuhvataju neradne, praznične dane, čime se njihov efektivni vremenski okvir dodatno skraćuje, iako su minimalni standardi formalno ispunjeni.

Dodatni problem predstavlja istovremeno organizovanje rasprava o više složenih i značajnih zakona. Posebno treba istaći da su tri zakona iz oblasti unutrašnjih poslova potpuno nova i izuzetno obimna, pri čemu sam Nacrt zakona o unutrašnjim poslovima sadrži gotovo 300 članova.

NKEU podseća da je u avgustu 2025. godine odbio poziv Ministarstva unutrašnjih poslova na konsultacije o tadašnjoj verziji Nacrta zakona o unutrašnjim poslovima, smatrajući da je, u kontekstu svakodnevnog kršenja važećeg Zakona o policiji, bespredmetno voditi dijalog o novom zakonu. Konvent je tada insistirao na učešću u zvaničnoj javnoj raspravi, ravnopravno

sa drugim zainteresovanim stranama i građanima, zbog čega je za taj proces neophodno obezbediti dovoljno vremena.

Napominjemo da tri od četiri zakona koja su predmet javne rasprave predstavljaju ispunjavanje obaveza Republike Srbije iz Reformske agende, čije usvajanje omogućava pristup fondovima EU iz Plana rasta, zbog čega je očigledna namera da se obaveze ispune do juna 2026. godine kako bi se izbegao gubitak sredstava. Međutim, neprihvatljivo je da se zakoni iz oblasti unutrašnjih poslova dugo pripremaju netransparentno, a potom izlažu kratkoj javnoj raspravi.

Reformska agenda ne ocenjuje samo usvajanje mera, već i način njihovog donošenja i ostvarivanje ciljeva. U slučaju Zakona o unutrašnjim poslovima, ti ciljevi podrazumevaju unapređenje operativne nezavisnosti policije i prevencije torture, iako nacrt obuhvata znatno širi sadržaj. Dodatno zabrinjava činjenica da se u izjavama o usklađenosti sa pravnim tekovinama Evropske unije, koje obavezno prate nacрте zakona, ne navode konkretni propisi EU sa kojima se vrši usklađivanje, iako takvi propisi postoje.

Radne grupe NKEU za poglavlja 23 i 24